

Atilla
İLHAN

TÜRKÇE

1. ÜNİTE

SÖZCÜKTE ANLAM

8.

Sınıf

KAZANIMLAR

T.8.1.	DİNLEME/İZLEME
T.8.1.2.	Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.
T.8.2.	KONUŞMA
T.8.2.5.	Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.
T.8.2.6.	Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.
T.8.3.	OKUMA
T.8.3.5.	Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.
T.8.3.6.	Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.
T.8.4.	YAZMA
T.8.4.7.	Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri ve deyimleri kullanır.

- Bu konu “sözcükte anlam özellikleri”, “sözcükler arası anlam özellikleri” ve “söz öbekleri” olmak üzere üç başlıkta ele alınır.

Sözcükte Anlam Özellikleri

Gerçek Anlam

Mecaz Anlam

Terim Anlam

Somut Anlam

Soyut Anlam

Gerçek Anlam: Kelimenin akla gelen ilk anlamıdır. Sözlük anlamı da denir.

Mecaz Anlam: Sözcüğün gerçek anlamıyla ilgisi olmayan, cümle içerisinde kazandığı diğer anlamlardır.

Terim Anlam: Bir sözcüğün bilim, sanat, spor ya da meslek dalıyla ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılamak için kazandığı anlamlardır.

Kitap okumak için bu **ışık** yeterli değil.

Çocuk, derste gözleriyle **ışık** saçıyordu.

Denemede **ışık** konusundan soru kaçırmış.

→ **Gerçek**→ **Mecaz**→ **Terim**

Somut Anlam: Duyu organlarımızla algılanabilen kavramları ifade eden sözcüklerdir.

Soyut Anlam: Duyu organlarımızla algılanamayan kavramları ifade eden sözcüklerdir.

Çok Anlamlılık: Sözcüklerin diğer anlam ilişkilerinden bağımsız olarak cümle içerisinde farklı anlamları ifade edecek şekilde kullanılmasıdır.

DİKKAT

Bu konu sınavlarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Sözcüğün cümlede hangi anlam özelliği (gerçek, mecaz, terim vb.) ile kullanıldığı değil hangi anlamda kullanıldığına bakılmalıdır.

Dedem ağır adımlarla merdivenleri çıktı.

Duyulmasın diye ağır bir sesle kulağıma söyledi.

Odadan ağır bir koku geliyordu.

→ **(yavaş)**→ **(kısıf)**→ **(yoğun)**

Sözcükte Anlam Özellikleri

Eş Anlam

Nitel-Nicel

Zıt Anlam

Pekiştirme

Eş Sesli

İkileme

Genel-Özel

DİKKAT

- Sözcüklerin zıt anlamlı olması için her ikisinin de gerçek ya da mecaz anlamlı olması gerekir.
- Sözcüklerin sesteş olması için farklı, gerçek (temel) anlamlarda kullanılması gerekir.
- Düzeltme işareti (^) olan sözcükler yazılış ve dolayısıyla da okunuşları farklı olduğu için sesteş olmaz.

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin anlam özelliklerini uygun kutucuğa işaretleyiniz

CÜMLELER	GERÇEK	MECAZ	TERİM
1. Laboratuvarda <u>hücre zarını</u> ayrıntılı olarak inceledik.			
2. Eline <u>sert</u> kabuklu bir ceviz almış, kırmaya çalışıyordu.			
3. İnsan içine çıkmayı çok sevmez ama bize <u>sıcak</u> davrandı.			
4. Motivasyonunun <u>kırılmasına</u> asla izin verme.			
5. <u>Filimsiler</u> konusu biraz zor gibi geldi bana.			
6. Yapacağın çizimlerde daha <u>renkli</u> kalemmler kullanmalısın.			
7. Herkesin bu kadar <u>ince</u> düşünceğini sanma, incinirsin.			
8. Ankara'nın <u>soğuk</u> bir akşamında kesişmişti yollarımız.			
9. Bu takım nedense hep son dakika <u>penaltıları</u> ile kazanıyor.			
10. Onun kadar <u>pişkinini</u> bu yaşma kadar görmedim.			

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki cümlelerde yer alan "tutmak" sözcüğünün cümleye kattığı anlamları eşleştiriniz.

Kucağında kundaklı bir çocuk tutuyordu.	1	A	Yanında bulundurmak, alıkoymak
Önce şu köpeği tutup bağlayın.	2	B	Gereğini yapmak, yerine getirmek
Polis gelene kadar adamı tuttular.	3	C	Elde bulundurmak, ele almak
Verdiği sözü mutlaka tutar.	4	D	Hizmetine almak veya kiralamak
Yeni iş hanında bir ofis tutmuşlar.	5	E	Ele geçirmek, yakalamak

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan ikilemelerin cümleye kattığı anlamı kutucuklardan bularak cümlelerin karşısına yazınız.

- Beni haksız yere suçladığını er geç anlayacaksın.
- Eninde sonunda hayal ettiği sergiyi açacak.
- Aşağı yukarı elli yaşlarında bir amca seni sordu.
- Derste söz alıp ıvır zıvır şeyler söylemeyi adet edindi.
- Betül gece gündüz demeden sınava çalışıyor.
- Çat pat bir Almanca ile anlaşmaya çalışıyordu.
- Öğretmenimizin tatlı mı tatlı bir kızı var.
- Bata çıka yürüdüğümüz yolun sonunda köye vardık.

Zorlukla

Pekiştirme

Kesinlikle

Eksik

Yaklaşık

Önemsiz

Aralıksız

Sonunda

1. Sözcüklerin ilk ve yaygın anlamlarına gerçek anlam denir. Bu anlam sözcüğün tek başına iken düşündürdüğü anlamıdır.

Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi gerçek anlamda kullanılmıştır?

- A) Kuru, sıradan bir anlatımı var.
B) Altın saçları rüzgârda dalgalanıyor.
C) Batı eğitime önem veriyor.
D) Çaydanlığın sapı sıcak, dikkat et.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ateş” sözcüğünün anlamıyla kullanımı birbiriyle uyuşmamaktadır?

- A) Yemeği ateşten biraz önce indirdim. (Isıtmak, pişirmek için kullanılan yer veya araç)
B) Top ateşi geceye kadar sürdü. (Patlayıcı silahların atılması)
C) Çocuğun ateşi düşmeyince endişelendik. (Vücut ısısı)
D) İçimin ateşi hiç sönmedi. (Tutuşmuş olan cisim)

3. Bir sözcüğün gerçek anlamı dışında başka bir anlamda kullanılmasına mecaz anlam denir. Sözcükler tek başına iken mecaz anlamı olmaz, mecaz anlam cümlede ortaya çıkar.

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Kolum spordan sonra her zaman ağrıyor.
B) Kapının kolunu tutan çocuk düştü.
C) Düşman üç koldan saldırmış vaktiyle .
D) Kolu kanadı kırılmış durumda geziyordu.

4. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi gerçek anlamda kullanılmıştır?

- A) Dün akşam yağmur geç saatlerde birden coştı.
B) Bu söze gençlerden biri ince bir karşılık verdi.
C) Gölün kıyılarını yapraksız, bodur ağaçlar kuşatmıştı.
D) Dün akşam serindi ama tatlı bir ilkyaz akşamıydı.

5. Aşağıdakilerin hangisinde “tutmak” sözcüğünün anlamıyla kullanımı birbirine uymamaktadır?

Anlam	Kullanım
A) Elde bulundurmak, eline almak	Elinde büyükçe bir bardak tutuyordu.
B) Ele geçirmek, yakalamak	Siz gelinceye kadar ben çocuğu tutarım.
C) Benimsemek, beğenmek	Öylelerini kimse sevmemiş, tutmamıştır.
D) Hizmetine almak veya kiralamak	Tatil için deniz kıyısında bir ev tuttum.

6. Aşağıdakilerden hangisinde “yufka” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Eskiden her evde kış için yufka yapılırdı.
B) Onun kadar yufka yürekli bir insan görmedim.
C) Yufkadan yapılmış börek yemek istemem.
D) Aldığı döşemelik kumaş yufka kalınlığındaydı.

7. “Saz” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde “Birden çok çalgının bulunduğu takım” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Konserden önce saz heyetinin dinlenmesi gelenek oldu.
- B) İnce ve yüksek bir sanat eseri olan saz da milliyetimizin bir özelliğidir.
- C) Bağlama, cura gibi sazlar mızraplı çalgılardır.
- D) Saz kursuna giden arkadaşım en çok bağlama çalmayı sevmiş.

8. Aşağıdaki dizelerin hangisinde karşıt anlama gelebilecek sözcüklere yer verilmiştir?

- A) Ne hasta bekler sabahı
Ne taze ölüyü mezar
- B) “Git” diyorsun da olmuyor işte, git demekle,
Her şeye rağmen gidemiyor insan.
- C) Kim istemez mutlu olmayı
Ama mutsuzluğa da var mısın?
- D) Güneş her akşam batıp her gün doğuyorsa
Çiçekler solup solup tekrar açıyorsa

9. Aşağıdakilerin hangisinde “kuru” sözcüğünün anlamıyla kullanımı birbirine uymamaktadır?

Kullanım	Anlam
A) Kuru odunlar çabuk tutuşuyor ama çabuk sönüyor.	Suyu, nemi olmayan
B) Kuru, siyah üzüm kansızlığa iyi gelir.	Daha sonra kullanılmak için kurutulmuş
C) Kuru tepeler çevrelemişti köyün etrafını.	Yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan
D) Kuru bir hayatı var, onun yerinde olmak istemezdim.	Etkisi ve sonucu olmayan

10. Doğadaki herhangi bir varlığın çıkardığı seslerden esinlenerek o sesleri taklit yoluyla ortaya çıkan sözcüklere yansıma sözcük denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde yansıma sözcüğe yer verilmemiştir?

- A) Sesler uzaktan arı vızıltısı gibi geliyordu, ne dediklerini anlayamadım.
- B) İçeriden gelen takır tukur seslerden bir şeylerin devrildiğini anlamıştım.
- C) Sınavda fısıldaşarak da olsa kimse kimseyle konuşmamalı.
- D) Güneşin parıltıdan yüzü baharın ilk müjdecisi sayılır.

1.
Ünite

11 - 13. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

I. O günlerde şimdi herkesin bildiği çayın yeni yeni içilmeye başladığı yıllarmış. Evlerinin önüne açılan kahveden gelen hoş kokulara dayanamayan Fakir Baykurt bir gün: "Çay isterim, ille de çay!" diye tutturmuş, anası oğluna kıyamamış, elinden tutup kahvenin önüne götürmüştü. Kahveci, Topal Hüseyin'i çağırmış: "Hüseyin bir bardak çay getir!" Çay gelmiş, çayın nasıl içileceğini bilmeyen Fakir Baykurt, sıcak çaydan hızla bir yudum içmiş ama ağzı yanınca bardağı yere atmış. Çay dökülmüş ama toprak kaba olduğundan bardak kırılmadı, diyor. "Anam şimdi vuracak. Şurama mı, burama mı vuracak?" diye korkarken anası kahveciyi yeniden çağırmış: "Hüseyin bir çay daha ver!" Fakir Baykurt'a ikinci çay gelmiş. Çayı üfleterek içmiş. Yıllarca anasına sormuş durmuş: "Anacığım o gün çayı döktüm bir tokat vurmadin, neden vurmadin?"

Bu sorunun yanıtını anası yıllar sonra oğlunun öğretmenlik yaptığı köy okulunda vermiş.

II. Oğlunun sınıfını görmek isteyen Elif Baykurt o gün sınıfa girer, oğlunun ders verişini izler. Beş sınıfı birden okutan Fakir Baykurt, anasının ders izlemeye geldiği günü şöyle anlatıyor: "Sınıfta estim, gürledim!" Ders bitince dışarıya çıkıyorlar, yazar anasına soruyor: "Anacığım, beğendin mi öğretmenliği?"

III. Anası: "Yıllarca sordun, durdun. Şimdi söylüyorum, aç kulağını dinle! Ben sana çay döktüğün gün kızsaydım, içindeki aslan küserdi. Dövseydim, o aslan ölürdü! Böyle öğretmen falan olamazdın. İşte, sen de benim yaptığımı yap ve sakın ol. Dayak atıp bu çocukların içlerindeki aslanı sakın öldürme!.."

(Mustafa Fadıl YOLOĞLU)

11. Bu parçanın I.bölümündeki "dayanamayan, kaba, yanınca, tutturmuş" sözcüklerinin parçadaki anlamları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

I	dayanamayan	Sabretmek, tahammül etmek
II	yanınca	Yanık acısına benzer bir acı duymak
III	kaba	Terbiyeye, inceliğe aykırı, çirkin
IV	tutturmuş	Aklına koyup direnmek, ısrar etmek

Buna göre hangi sözcüğün parçada kazandığı anlam tabloda yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

12. Parçanın II.bölümündeki altı çizili ifade hangi anlamda kullanılmıştır?

- A) Sevinmek, mutlu olmak B) Öfkelenmek, kızıp bağırarak
C) Belirsiz sesler çıkarmak D) Rüzgâr sesini taklit etmek

13. Parçanın III. bölümündeki "aslan" sözcüğüyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Mecaz anlamda kullanılmıştır. B) Somut anlamda kullanılmıştır.
C) Güç, enerji anlamında kullanılmıştır. D) İnsanın bir özelliği anlatılmıştır.

14. “Yüzmek” sözcüğünün anlamlarından bazıları örneklerle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

1. Kol, bacak, yüzgeç vb. organların özel hareketleriyle su yüzeyinde veya su içinde ilerlemek, durmak.	Bir gün onu denizde yüzerken gördüm.
2. Bir sıvının yüzeyinde batmadan durmak.	Tahta, suda yüzer.
3. Herhangi bir durumun en aşırı derecesinde olmak.	Hiçbir kaygının gölgelemediği bir saadet içinde yüzmektedir.
4. Herhangi bir şeyle üzeri kaplanmak, bir şeye bulanmak.	Kitaplar toz içinde yüzüyor.

Bu tabloya göre,

nasıl iş bu

her yanına çiçek yağmış

erik ağacının

ışık içinde yüzüyor

neresinden baksan

gözlerin kamaşır

oysa ben akşam olmuşum

yapraklarım dökülüyor

usul usul

adım sonbahar

dizelerinde “yüzmek” sözcüğü kaç numaralı anlamıyla kullanılmıştır?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

1. Yazılışları aynı, anlamları farklı olan sözcüklere sesteş sözcük denir. Sesteş sözcükler arasında hiçbir anlam ilgisi yoktur.

Buna göre, aşağıdakilerin hangisinde sesteş sözcükler bir arada kullanılmıştır?

- A) Yaz tatillerinde resim yapmayı, şiir yazmayı seviyor.
B) Eskiden büyüklerimiz eskiyen kıyafetlerine yama yamarlarmış.
C) Sınav sisteminde yapılan değişiklikler dün yayımlandı.
D) Toplantılarının verimli geçmesi çalışma azmimi artırıyor.

2. Aşağıdakilerden hangisinde somut anlamlı bir sözcük soyut anlam kazanmamıştır?

- A) Senin bu kadar kalpsiz olduğunu bilmiyordum.
B) Öğrendiklerimi oturtmak için sürekli tekrar yapıyorum.
C) Anlattıklarını dinleyince utancımdan eridim.
D) Spor da sanat da her insan için vazgeçilmez olmalı.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eş anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?

- A) Öykülerimi bir hikâye sitesinde yayımlatacağım.
B) Batılı anlamda hikâye yazma Tanzimat'ta başlamıştır.
C) Roman okumaya çocuk yaşta başlamıştı.
D) Makale yazarının alanında uzman olması gerekir.

4. Eş anlamlı gibi görünmelerine rağmen aralarında az çok anlam ayrılıkları bulunan sözcüklere yakın anlamlı sözcükler denir. Eş anlamlılıkta sözcük, diğerinin anlamını tam karşılarken yakın anlamlılıkta karşılayamaz.

Aşağıdakilerden hangisinde yakın anlamlı sözcükler bir arada kullanılmamıştır?

- A) O gece ağrıdan, sancıdan yerimde duramadım.
B) Doğum gününe sevdiği, değer verdiği arkadaşlarını çağırırdı.
C) Onun durup dururken küsmek, darılmak gibi kötü bir huyu vardı.
D) Neşeli ve şen insanlar hayatlarında daha başarılı oluyorlar.

5. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde altı çizili sözcükte görülen anlam özelliği ile açıklaması uyuşmaktadır?

A) Terk etmedi sevdan <u>beni</u>
<u>Aç</u> kaldım, susuz kaldım.	Altı çizili sözcüklerin sesteşi vardır.
B) Artık itiraf ediyorum
Kırma <u>kalbimi</u>
Seni seviyorum.	Altı çizili sözcük mecaz anlamlıdır.
C) Şimdi,
<u>Söndü</u> ışık
<u>Sustu</u> dudağımdaki sen
çalan ısıklık.	Altı çizili sözcükler yakın anlamlıdır.
D) Beni öyle bir <u>yalana</u> inan-
dır ki
Ömrümce sürsün <u>doğru</u> -
luğu.	Altı çizili sözcükler karşıt anlamlıdır.

6. Beş duyu organından biriyle algılanabilen varlık ve kavramları karşılayan sözcükler somut anlamlı, duyu organlarıyla algılanamayanlar ise soyut anlamlıdır.

Aşağıdakilerden hangisinde soyut anlamlı bir sözcüğe yer verilmiştir?

- A) Bize çalışma gücü veren, bizi geleceğe taşıyan umutlarımızdır.
B) Okuldan ayrılan arkadaşlarını yolcu etmeye gittiler.
C) Yeni komşularımız eşyalarını hızlıca evlerine taşıdılar.
D) Öğrenci, okula defteri ve ders kitabıyla gelmeli.

7.

Yapıca tekil olmalarına rağmen anlamca geniş kapsamlı olan (aynı türden) sözcüklere genel anlamlı sözcükler, anlamca daha dar kapsamlı olan sözcüklere ise özel anlamlı sözcükler denir.

Aşağıdakilerden hangisinde altı çizili sözcük özel anlamlıdır?

- A) İnsan çiğ süt emmiştir.
B) Balık suda yaşar.
C) Öğrenci dediğin ders çalışır.
D) Kitabımı bulamıyorum.

8. Aradan seneler geçti. Yabancı bir şehirde, yabancı bir otel odasında, sırf bitip tükenmeyecek gibi görünen bir gecenin yalnızlığına karşı koymak için hatıralarımı yazmaya başladığım bu saatte, bir elim yine aynı küçük çocuk tavrıyla saçlarımı çekiştiriyor, gözlerimin üstüne indirmeye uğraşıyor.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki altı çizili sözcüklerden herhangi birinin zıt anlamını karşılamaz?

- A) Gündüz
B) Büyük
C) Bitirmek
D) Yıllar

9. Varlıkların sayılabilen, ölçülüp tartılabilen, azalıp çoğalan yönlerini anlatan sözcüklere nicel anlamlı; sayılamayan özelliklerini anlatan sözcüklere ise nitel anlamlı sözcükler denir. Kimi sözcüklerin nitel ya da nicel anlamı cümlede ortaya çıkar.

Buna göre, "büyük" sözcüğü aşağıdaki seçeneklerden hangisinde nitel anlamda kullanılmıştır?

- A) Meydanda büyük bir kalabalık toplanmıştı.
B) Ağzındaki büyük lokmaları hızlıca yuttu.
C) Her dönemde büyük insanlara rastlanmıyor.
D) Büyük evlerin temizliği ve aydınlatması önemli bir sorundur.

10. Ağlamak için yaş mı akmalı?

Dudaklar gülerken insan ağlayamaz mı?

Sevmek için güzele mi bakmalı?

Çirkin bir tende güzel bir ruh kalbi bağlayamaz mı ?

Bu dizelerde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Eş sesli sözcükler
B) Zıt anlamlı sözcükler
C) Terim anlamlı sözcükler
D) Soyut anlamlı sözcükler

11. İkilemeler, anlamı pekiştiren kalıplaşmış sözcüklerdir.

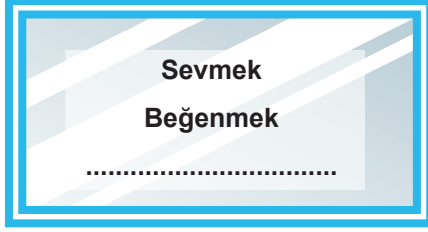
Aşağıdakilerden hangisinde bu tanıma uymayan bir ikileme vardır?

- A) Eski püskü eşyaları zorla attı.
B) Yeşil yeşil gözleriyle herkesi büyüledi.
C) Aşağı yukarı sen yaşlarda bir çocuktu.
D) Evinde A'dan Z'ye her şeyi vardı.

1.
Ünite

12.

I.

II.

III.

IV.

Yukarıdaki sözcükler belli bir anlam ilgisine göre sıralanmıştır.

Buna göre, boşluklar hangi seçenekteki sözcüklerle tamamlanmalıdır?

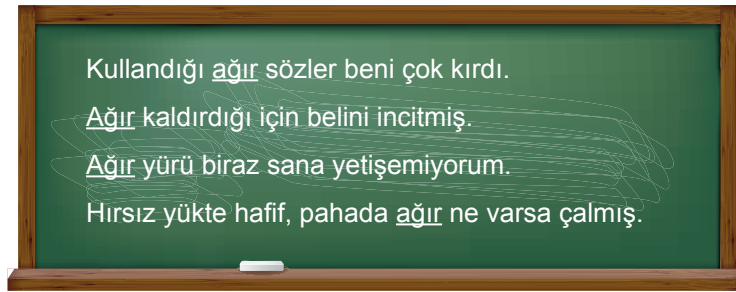
A) hoşlanmak, sızı, uydurma, huysuz

B) bilmek, rahat, doğru, kuytu

C) ilgilenmek, sızı, beğeni, orta

D) özlemek, sızı, övgü, iyi

13.

Öğretmen, öğrencilerinden tahtaya yazdığı altı çizili sözcüklerle ilgili çıkarımlarda bulunmalarını ister. Ali aşağıdaki sonuçlara ulaşır.

Buna göre, Ali'nin ulaştığı sonuçlardan hangisi yanlıştır?

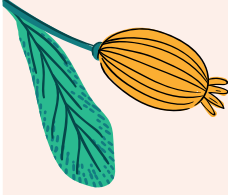
A) Aynı sözcük nitel ya da nicel anlam kazanabilir.

B) Sözcüklerin karşıt anlamları içinde geçtiği cümleye göre değişir.

C) Aynı sözcük, içinde bulunduğu cümleye göre somut ya da soyut anlam kazanabilir.

D) "Ağır" sözcüğü şu anlamlarda kullanılmıştır: hoş, yağlı, hızlı, ucuz.

14.

Sevgili Anna,
En güvendiğin insanlardan kötülük görüp üzülmen
güçsüz biri olduğun anlamına gelmez. Fizik kuralları-
na göre sırtını dayadığın bir nesne birdenbire giderse
sen de o yöne doğru devrilirsin yani bunun
güçsüzlükle alakası yok.

Sigmund FREUD

Altı çizili sözcüklerin parçadaki anlamlarıyla ilgili,

- I. “en” sözcüğü sesteş bir sözcüktür.
- II. “güvendiğin” sözcüğünün eş anlamlısı “sevdiğin”dir.
- III. “güçsüz” sözcüğünün zıt anlamlısı “zayıf”tır.
- IV. “kötülük” sözcüğünün zıt anlamlısı “iyilik”tir.
- V. “giderse” sözcüğünün yakın anlamlısı “uzaklaşırsa”dır.
- VI. “alaka” sözcüğünün eş anlamlısı “ilgi”dir.
- VII. “yok” sözcüğünün karşıt anlamlısı “var”dır.

çıkartımlarından kaç yanlıştır?

A) 2

B) 3

C) 4

D) 5

1. Atlı araba, kamyon kasalarını süslüyordu. Yeşiller, sarılar, maviler, kırmızılar, akarsular, göller, dağlar ve karanfiller onun da içini süsler, günlerini güzelleştirirdi. Bu, arabaları, kamyonları sürenleri de sevindiriyor olmalıydı. Yoksa önünde neden sıraya girsinler, neden, gölün içinde bir kuğusu da mutlaka olsun, desinler?

Bu parçada “içini süsler” sözünün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Arkadaşının yarışmada birinci olmasından buruk bir sevinç duydu.
B) Yazdığı şiirler dış dünyayı aydınlatığı kadar iç dünyasını da aydınlatıyordu.
C) Peyami Safa'nın betimlemeleri onun ruhsal durumunun dışa taşmasıdır.
D) Resim yaparken gördüğünü değil de görmek istediğini tuvale yansıttı.

İSEM YAYINCILIK

2. Elvanlar'da ihtiyar bir kılavuz aldık. Köyün bir kısmı yanmış, perişan, herkes fersiz ve şaşkın gözlerle kamyon denilen canavarın lüzumsuz gürültüsüne bakıyordu. Herkesin ruhunda sonu gelmeyen ezilişin, açlığın, her günün gizli felaket ihtimallerinin yoğurduğu ümitsizlik ve ilgisizlik vardı.

Bu parçada altı çizili sözle yakın anlama gelen bir söz aşağıdakilerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Her an başına kötü bir şey geleceği duygusu onu duyarsızlaştırmıştı.
B) İnsan karşılaşabileceği olumsuzlukları düşünerek hareket ederse karamsarlaşır.
C) Korku insanı bazen eylemsizliğe iter bazen de harekete geçirir.
D) İnsan; acıya, korkuya, umutsuzluğa alıştırılırsa vurdumduymazlaşır.

3. “Bazı şairlerin ölümüne yazarız ancak onların şiirleridir ki yıllar sonra soğuklarda gene ısıtır bizi.” cümlesinde altı çizili söz öbeğiyle yakın anlama gelebilecek söz aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Yüzyıllar önce yazılmış bir eser, insanı bugünün acılarından kurtarabilir.
B) Her sözün kendine göre bir ağırlığı vardır; bazısı uçar, bazısı kalır.
C) Klasik eserlerin çoğu bize neyin doğru, neyin yanlış olduğunu gösterir.
D) Bir eserin kalıcılığında ne anlattığı kadar nasıl anlattığı da önemlidir.

4. Hayatı anlamadan geçip gidiyoruz. Olgunlaşmak kalbin daha hassas, kanın daha sıcak, zekânın daha işlek, ruhun daha huzurlu olması demek. İçlerinde böyle bir canlılık, böyle bir hayat coşkunuğu duyanlar dünyanın biricik hâkimleridir. Bütün diğer hükümdarlıklar bu saltanatın maddileşmesi, fakirleşmesidir. Bir nevi tiyatro krallığı. Gerçek hükümdarlar ebediyen egemendirler. Hazineleri yağma edildikçe zenginleşirler.

Bu parçada geçen “tiyatro krallığı” sözünün anlamı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) İçte hissedilmeyen başkasına gösterilen güç
B) Oyunculuğun etkileyici yanı
C) Korkutucu, baskıcı, yok sayıcı anlayış
D) Duyguyu öne çıkaran yönetim

1.
Ünite

5. Büyük yazar içinden gelen sesi olduğu gibi haykırandır. Kelimeleri kullanırken halkın hoşuna gidip gitmeyeceğini düşünmez. Derin bir düşünceyi anlamak, o düşünceyi kavradığımız anda derin bir düşünceye sahip olmaktır. Kendi içine, kendi kalbine inmektir. Nesneleri bulutlar arkasından görürüz. Düşünmek, bu sisleri yırtarak aydınlığa varmaktır.

Bu parçada altı çizili sözle yakın anlama gelen bir söz aşağıdakilerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Duygularımızın değişmesi için önce düşüncelerimizi değiştirmeliyiz.
B) Gün ışığı ortaya çıkmadan her yer koyu karanlıktır.
C) Bu kitap, kendimde göremediğim birçok yanımı ortaya çıkardı.
D) Çoğu zaman sorun, çözümü de içinde barındırır.

6. Kimi şiirler ilk anda soğuk gibi görünürlerse de başka yönlerden araştırıldıklarında içimizi hemen de ısıtıverecek güçte çıkarlar.

Bu cümlede “soğuk gibi görünmek” sözünün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Bazı kitaplar başta itici bulunabilir.
B) Olayı duyunca adeta taşlaşmıştı.
C) Donuk gözlerinden iki damla yaş düştü.
D) Onu hiç böyle sakın görmemişti.

7.

İKİ KATIR

Biri yulaf yüklü iki katır gidiyordu, birinde tahsildarın paraları. Para taşıyan biraz fazla kibirleniyordu.

I

Duymuyordu bile sırtındaki ağırlığı. Pek de edalı adım atıyordu, Çingırağını şakırdataraktan. Derken birkaç

II

adam çıktı uzaktan. Haydutlar, para arıyorlardı. Para da yalnız memurun katırında vardı. Hayvanı yakalayıp durdurdular, Katırcık dayakları yedikçe inliyordu. “Ne bekledim, başıma neler geldi, diyordu. Şu arkadaş nasıl da sıyrıldı tehlikeden!

III

Mahvolan, helak olan sadece ben.

Öteki: Dostum, dedi yoldaşına, her zaman rahat etmez büyük işler görenler; sen de bir

IV

fakirin işini görseydin eğer bunun hiçbiri gelmezdi başına.”

Bu fabлда altı çizili sözcük veya sözcük öbeklerinden hangileri yakın anlamlıdır?

- A) I ve II. B) II ve III.
C) II ve IV. D) I ve III.

8.

“İlkeler, sanatı sadece “öz” sanıp da şiiri, konusuna bakarak değerlendirmek isteyenlerin yanlış görüşlerine karşı çıkmak için düzenlendi denilebilir.” **cümlesinde altı çizili sözün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Sanatta içeriği incelemek
B) Üslubun önemsizliğini vurgulamak
C) İçerikle dil ve anlatım ilişkisini göstermek
D) Şekli ana unsur olarak belirlemek

1.
Ünite

9. Her düşmana karşı bir dost olduğunu da öğret ona. Zaman alacak biliyorum fakat eğer öğretebilirsen kazanılan bir liranın bulunan beş liradan daha değerli olduğunu öğret. Kaybetmeyi öğrenmesini öğret ona ve kazanmaktan neşe duymayı. Kıskançlıktan uzaklara yönelt onu. Eğer yapabilirsen sessiz kahkahaların gizemini öğret ona. Bırak erken öğrensin, zorbalara görünüşte galip olduklarını. Eğer yapabilirsen ona kitapların mucizelerini öğret.

Bu parçada altı çizili sözün karşıt anlamı aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Bir kez içine korku girmişti, bu korkuyu yenmek zordu.
- B) Acılarını gürültüyle dışa vurur, herkesi acılarına ortak ederdi.
- C) Onların şımarıklarına için için gülüyordu.
- D) Yol boyu manzaranın tadını çıkarıyor, kimseyle ilgilenmiyordu.

10. “Kimi sanatçı, yazılarına kendini karıştırmakla sanat alanındaki ününü yitireceğinden işkilleniyor.” cümlesinde altı çizili sözün anlamı aşağıdakilerden hangisinde yoktur?

- A) Yazar, eserlerinde kişiliğini gizlememiş.
- B) Onun şiirlerinin ana teması “vatan” dır.
- C) Sanatçının ilk öyküleri anı niteliği taşıyor.
- D) Onun resimlerinde hayatından izler var.

11. Ah, kimselerin vakti yok

Durup ince şeyleri anlamaya

Kalın fırçalarını kullanarak geçiyorlar

Evler çocuklar mezarlar çizerek dünyaya

Yitenler olduğu görülüyor bir türküyü açtılar mı

Bakıp kapatıyorlar

Geceye giriyor türküler ve ince şeyler

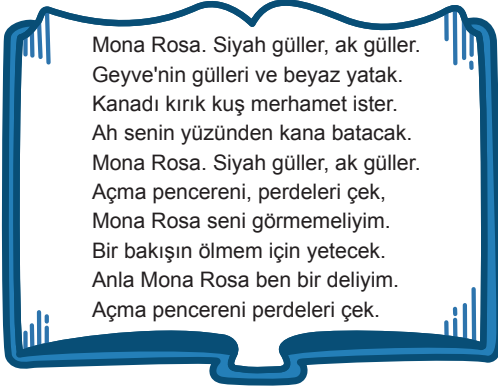
Bu dizelerde altı çizili söz öbeğiyle yakın anlama gelebilecek bir söz aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Toplumumuz ekonomik kaygılar nedeniyle insani değerlerden uzak yaşamaya başladı.
- B) İnsanlar birbirini anlamak, dinlemek yerine diğerlerinden nasıl yararlanırım düşüncesindedir.
- C) Zamansızlık gerekçesiyle güzel şeyleri görüp anlamak yerine başka şeylerle ilgileniyoruz.
- D) Değerlere sarılmak yerine gereksiz bir koşuşturma içinde olmak pek çoğu için şaşırtıcıdır.

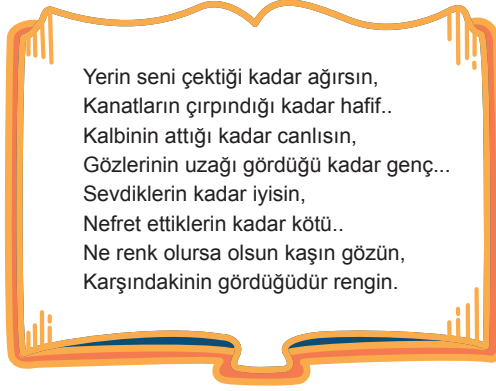
12. Elif, duygulu ve ahenkli sözleri çok sevmektedir. Almak istediği kitapta da bu tür sözlerin bulunmasını istemektedir.

Bu durumda Elif'in altı çizili söze uygun, üzerinde şiirler bulunan kitaplardan hangisi en az tercih edeceği kitaptır?

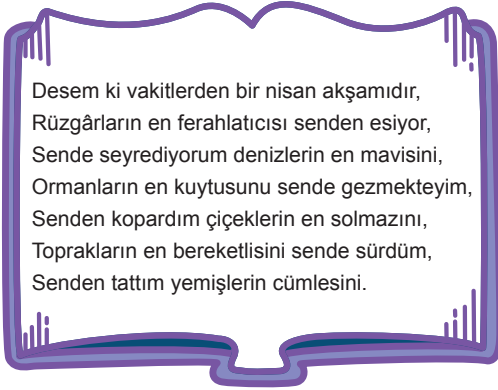
A)

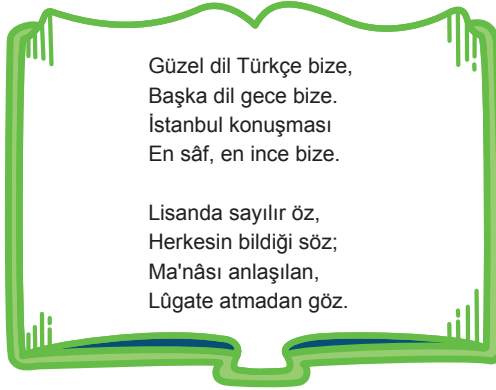
B)

C)

D)

1.
Ünite

13. Beni içlerine aldın ağ gibi,
Doldun gözlerime bir rüya gibi;
Ben de güneş gibi, yüce dağ gibi
İçinde kaybolsam yayla dumanı!

Bu dördlükte altı çizili dizelerdeki duygu aşağıdakilerin hangisinde vardır?

A)

Her akşam seninle
Yeşil bir zeytin tanesi
Bir parça mavi deniz
Alır beni

B)

Senden aldım bu feryâdı
Bu imiş dünyanın tadı
Anılmazdı Veysel adı
O sana âşık olmasa

C)

Ey yıldızlar önünde boynunu bükten dallar!
Bu sabah sizden geçen rüzgârlar geldi sandım.
Ağır ağır süzülen meltemlerde bir sır var,
Kalbimde ilk açılan o ilkbaharı andım...

D)

O gece ne kadar güzeldi mehtap
Gönülden fışkıran nağmeler gibi.
Ruhumu yıkayan bir seldi mehtap
En tatlı ilk ve son buseler gibi.

14. Şimdi saat sensizin ertesi

I

Yıldız dolmuş gökyüzü ayaydın

II

Avutulmuş çocuklar çoktan sustu

III

Bir ben kaldım bir ben kaldım

Tenhasında gecenin avutulmamış ben

IV

Şimdi gözlerime ağlamayı öğrettin ki bu yaşlar

Utangaç boynunun kolyesi olsun

(...)

Bu dizelerde altı çizili sözlerle ilgili,

- I. Birinci ve dördüncü dizede benzer duygular verilmiştir.
- II. İkinci ve üçüncü dize karşıt anlamlıdır.
- III. Üçüncü ve dördüncü dize arasında karşılaştırma vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I.

B) I ve III.

C) II ve III.

D) Yalnız III.

1. Ünite

Sözcükte
Anlam

Ünite Sonu
Değerlendirme
Testi

8. Sınıf

TÜRKÇE

Ünite sonu performansınızı
değerlendirmek için "isemöğrenci"
uygulamasından "üye girişi" yaparak
optik formu okutunuz.

1. Gerçek anlama gelebilecek bir sözün mecaz anlamda kullanılmasına kinaye denir.

Buna göre, aşağıdakilerin hangisinde kinaye yoktur?

- A) Gökyüzünün başka rengi de varmış!
Geç fark ettim taşın sert olduğunu.
Su insanı boğar, ateş yakarmış!
Her doğan günün bir dert olduğunu,
İnsan bu yaşa gelince anlarmış.
- B) Dadaloğlu'm der ki belim büküldü
Gözümün cevheri yere döküldü
Üç yüz atlı ile cenge çıkıldı
Yüzü geldi iki yüzü yok oldu.
- C) Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak
- D) Çamur at izi kalsın,
Vicdanın rahatsa uyuyasın,
Hak üzerinde Hak var,
Biri de sana çıkar bir gün hesap sorar.

İSEM YAYINCILIK

2. Herhangi bir spor, sanat, meslek veya bilim dalıyla ilgili özel bir kavramı karşılayan sözcüklere terim denir.

Buna göre, aşağıdakilerin hangisinde terim yoktur?

- A) Mehmet Akif, şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanır.
- B) Trajedi beş perdeden oluşmuştur.
- C) Futbolcu, düşürüldüğü için penaltı bekledi.
- D) Ay ışığı geceyi çok güzel aydınlatıyordu.

3. Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben değilim.
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben değilim,
Yalandır kaygısız olduğum yalan.

Bu dörtlülle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sesteş olabilecek bir sözcük kullanılmıştır.
- B) Soyut anlamlı sözcüğe yer verilmiştir.
- C) Karşıt anlamlı sözcükler kullanılmıştır.
- D) Somut anlamlı sözcükler bulunmaktadır.

4. Bir şair, her şeyden önce yolunun değişik olmasına çalışmalıdır. Geçen zaman boyunca şiir, sanatçıların hep aynı yolu seçmeleri yüzünden hiç değişmemiş ya da pek az değişmiştir.

Bu parçada geçen “yolunun değişik olması” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Özgün hikâyeleriyle Türk edebiyatında kendine önemli bir yer edindi.
- B) Teknik direktör karşı takımı yenmek için farklı arayışlara girdi.
- C) Marangozun yaptığı masaların hepsi birbirinden farklıydı.
- D) Son zamanlarda kimsenin diğerinden önemli bir farkı kalmadı.

5. Sensiz, ay aydını bir gecede, yine o sokaktan geçtim,
I
Göz kesildi tüm bedenim, şaşkın, peşinde gezdim,
Seni görme şevkiyle doldu taştı varlık kadehim,
II
İşte ben yine o eski âşığı, divaneyim.
III

Numaralanmış sözcüklerin bu dizelerdeki anlamı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

	I	II	III
A)	yansıma	sevinç	geçerli olmayan
B)	ışık	istek	çoktan beri var olan
C)	parlak	arzu	harap olmuş şey
D)	ışık	sevinç	çoktan beri var olan

6. Necati Cumalı dördüncü şiir kitabını ilan ediyor: *Yüksek Sesle Okuyun*. Bu, kitap adı olarak insana bir şeyler düşündürebiliyorsa da şiirin o büyülü alanı üzerinde pek büyük gerçeklere parmak basmışa benzemez.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Deyim
B) Mecaz anlamı sözcük
C) İkileme
D) Somut anlamı sözcük

7. Önceki yıllarda yapılan bir araştırmaya göre, insanların yaşamları boyunca bahsedebilecekleri sayısız konu olsa da en çok kendileri hakkında konuştukları tespit edilmiş. Uzmanlara göre bunun altında basit bir neden yatıyor: Kendisi hakkında konuşmak, insana kendini iyi hissettiriyor.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu parçada altı çizili sözcüklerden herhangi biriyle karşıt ya da yakın anlama gelebilecek bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Son zamanlarda herkes her konuda bilgiliymiş gibi davranıyor.
B) Sınırlı olan anlama ve öğrenme kapasitemizi doğru kullanalım.
C) Küresel ısınma konusunda insanların duyarsız kaldığı saptanmış.
D) Artık bazı olayların sonuçları kolaylıkla öngörülebilmektedir.

8. Aşağıdaki cümlelerde geçen ikilemelerden hangisinin kuruluşu diğerlerinden farklıdır?

- A) Büyük küçük demeden herkese gereken saygıyı göstermişti.
B) Hiçbir zaman ileri geri konuşmayı sevmezdi Ahmet Bey.
C) Bu konuda az çok bir bilgisi olduğunu sanıyorum.
D) Bütün ıvır zıvırları toplayıp bodrumdaki odaya götürdü.

9. Damlaya damlaya göl olur.

Keskin sirke küpüne zarar verir.

İğneyi kendine çuvaldızı başkasına batır.

Demir tavında dövülür.

Aşağıdakilerden hangisi altı çizili sözcüklerden herhangi biriyle ilişkilendirilemez?

- A) Öfke
B) Eleştiri
C) Zaman
D) Umut

1.
Ünite

10. İnsanlar, şiire çoğunlukla kalbiyle yaklaşır. Hele genç yaşlarda duygu daha çok öne çıkarılır. Bir defa halkımız beğeni işlerinde kafanın büyük bir payı olabileceğine, kaynağı belirsiz bir ön yargıyla karşı çıkmaktadır.

Bu parçada altı çizili sözün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Yeni bir şey söylemede zekânın önemi yadsınamaz.
B) Şiir duygu ile yazılmalı, akıl düzyazıda kullanılmalı.
C) Hayal ile gerçekliği harmanlayıp vermek zordur.
D) Düşüncelerini kahramanlar aracılığıyla anlatırdı.

11. Mecazlar olsun, benzetmeler olsun yani bir nesneyi başka bir nesneyle anlatma sanatı, zekânın aşağı değil yüce bir katını gösterir. Zekâ ileri doğru atılışlarını ancak bu düşünce alıştırmaları, düşünce oyunlarıyla sağlayabilir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki altı çizili söze uygun bir şiir değildir?

- A) Dostum diye inanıp sır söyleme sakın
Ne kadar olsa da güvenilir ve yakın
Sırrın sende bile durup gizlenmezken
Durur mu hiç dostunda, iyi düşün
- B) Rüya gibi bir yazdı. Yarattın hevesinle
Her anını, her rengini, her şi'ini hazdan
Hâlâ doludur bahçeler en tatlı sesinle
Bir gün bir uzak hatıra istersen o yazdan
- C) Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak
Ben aşkımla bahar getirdim sana;
Tozlu yollarından geçtiğim uzak
İklimden şarkılar getirdim sana.
- D) Seni düşünürken
Bir çakıl taşı ısınır içimde
Bir kuş gelir yüreğimin ucuna konar
Bir gelincik açılır ansızın

12. Bazen öyle derin ve yoğun hissederiz ki bu hissedışı anlatmakta sözcükler zayıf kalır.

Aşağıdaki dizelerin hangisinde bu durumu karşılayan bir sözcük kullanılmıştır?

- A) *Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz (yetersiz) olduğunu
Bu derde düşmeden önce.*
- B) *Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz,
Gözyaşlarıma, ellerinizle?*
- C) *Bazen acı dinmez, bazen de yağmur
Sevgilim gülümse, her şey unutulur
Susunuz bu akşamüstü
Hasrete yanmışız, neylersin*
- D) *Bir gün, bu mahzun sevdadan geriye
Kalırsa, sadece o hüznün kalır.
Sen de anladın ki yapayalnızız...
Buluşmamız yasak,
Görüşmemiz uzak.*